

ЗАКОН

О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се обнова, заштита, очување и одрживи развој пејзажа, природних подручја, биљака, животиња и њихових станишта, земљишта, минерала и фосила и других компоненти природе, које чине дио животне средине, на начин и према условима утврђеним овим законом.

Члан 2.

Одредбе Закона о заштити животне средине које нису у супротности са одредбама овог закона примјењиваће се на односе дефинисане овим законом. Одредбе које су прописане Законом о заштити животне средине, а нису дефинисане у овом закону или неком другом посебном закону, примјењиваће се у области заштите природе.

Посебни закони

Члан 3.

Заштита вода, ваздуха, шума и осталих дијелова природе биће прописана посебним законима. Одредбе овог закона које су у супротности са одредбама посебних закона неће се примјењивати. Одредбе овог закона којима се регулише већи степен заштите од оне која је прописана у одредбама посебног закона примјењиваће се у складу са овим законом. Одредбе овог закона или одредбе Закона о заштити животне средине примјењиваће се на заштиту оних дијелова природе који нису регулисани посебним законом.

Циљеви закона

Члан 4.

Мјерама прописаним овим законом створиће се основни услови за заштиту природе и одрживи развој природе и животне средине, а нарочито:

- обнова, заштита, очување и одржива употреба еколошког баланса у природи;
- обнова, заштита, очување и одржива употреба обновљивих природних ресурса;
- обнова, заштита, очување и одржива употреба природе и ревитализације оштећених подручја и дијелова природе;
- успостављање система за планирање, управљање, информисање и финансирање заштите природе;

- успостављање међуентитетске и међународне сарадње у домену заштите природе;
- учешће јавности у области заштите природе;
- реализација циљева прописаних у политици о заштити природе;
- потребно усклађивање економских и друштвених развојних планова и пројеката са одржавањем свих постојећ их обновљивих природних ресурса,
- смањење коришћења, оптерећења и загађивања врста (животиња, биљака, гљива) и њихових станишта.

Примјена закона

Члан 5.

Одредбе овог закона примјењују се на правна, физичка лица и асоцијације које могу бити носиоци права и обавеза по одредбама овог закона, на територији Републике Српске.

II - ДЕФИНИЦИЈЕ

Дефиниције

Члан 6.

Изрази употребљени у овом закону имају слиједеће значење:

- “биолошка разноликост” - разноликост међу живим организмима из свих извора, укључујући, између осталог, копнене и друге водне екосистеме и еколошке комплексе којима припадају. Ово укључује разноликост унутар врста, између врста и екосистема;
- “врсте природних станишта из Црвене књиге” - природна станишта која се налазе у Републици Српској;
- којима пријети опасност од нестанка у њиховом природном подручју; или
- имају мали природни обим распрострањања након регресије или због њиховог природно- ограниченог подручја; или
- представљају примјере изузетне вриједности који су типични за медитеранско и континентално биогеографско подручје;
- “врсте из Црвене књиге” - врсте које:
  - а) изумиру или изумиру у дивљини - врсте за које не постоји увјерљив доказ да су изумрле или је познато да само преживљавају или су у заточеништву;
  - б) “угрожене врсте”: - врсте којима пријети опасност од изумирања цијеле врсте или њеног великог дијела из њиховог природног обима, - врсте којима пријети опасност од смањења броја због једног или неколико узрочних фактора,
  - в) “осјетљиве врсте” - врсте за које се претпоставља да ће највјероватније бити у категорији угрожених врста у блиској будућности ако узрочни фактори наставе дјеловати; или
  - г) “ријетке врсте” - које имају једну или више популација са малим бројем индивидуа и које нису тренутно угрожене или

осјетљиве, али је њихов опстанак ризичан. Врсте се налазе унутар ограничених географских подручја или су разасуте ван њих; или

д) “ендемичне врсте” - захтијевају посебну пажњу због специфичне природе њихових станишта и/или потенцијалног утицаја истраживања њихових станишта и/или потенцијалног утицаја истраживања њиховог стања;

е) “недостатак података” - значи недостатак адекватне инфомације да би се направила директна или индиректна процјена ризика од изумирања на основу дистрибуције популације и/или њеног стања;

- “врсте” - свака врста, подврста, или географски одвојена популација, нарочито било која врста животиња или биљака, без обзира да ли је жива или мртва, било који лако препознатљиви дио или дио настао из тога;
- “врсте природних станишта које су од интереса за Заједницу” - природна станишта која се налазе на територији Републике Српске и наведена су у Директиви Европске уније о стаништима;
- “врсте које су од интереса за Заједницу” - врсте које се налазе на територији Републике Српске и споменуте су у Директиви Европске Уније (ЕУ) о стаништима као “врсте које су од интереса за Заједницу” или у Директиви Европске уније о птицама у Анексу И (укључујући оне врсте из Црвене књиге);
- “Директива о птицама” - Директива Савјета Европске уније 79/409/ЕЕЦ од 2.априла 1979. о очувању дивљих птица;
- “Директива о стаништима” - Директива Савјета Европске уније 92/43/ЕЕЦ од 21.маја 1992. о очувању природних станишта и дивље флоре и фауне;
- “еколошка мрежа” - биолошка веза природних и приближно-природних подручја, заштићених природних подручја и њихових тампон зона које су осигуране “еколошким коридорима”, који представљају било који еколошки пролаз сачињен од природних и приближноприродних подручја и пролаза који обезбјеђују или подржавају еколошку везу између удаљених територија;
- “живи организми” - врсте, подврсте и варијетети (у даљем тексту: врсте) микро-организама, гљива, биљака и животиња;
- “заштита природе” - дјелатности и мјере које имају за циљ спречавање штетних активности, оштећења или загађивања природе, смањење или елиминисање настале штете, и обнова природе и довођење у првобитно стање;
- “информације о заштити природе” - свака информација дата писменим, визуелним и електорнским путем о стању природе или о факторима природе;
- “компонента природе” - елементи природе, као што су флора и фауна, живи организми и њихов природни (еколошки) систем(и), биолошка разноликост (или њене компоненте), земљиште, пејзаж, вјештачка животна средина, природна добра, и узајамно дјеловање ових елемената;
- “одрживи развој” - систем друштвених и економских услова и активности, које штите дивље врсте и вјештачку животну средину

за садашње и будуће генерације, коришћење природних ресурса на економичан и прикладан начин у погледу очувања екосистема, и осигурање побољшања квалитета живота и очување билошкокултурне разноликости у дугорочном периоду са аспекта екосистема као цјелине;

- “одрживо коришћење” - коришћење елемената природе на начин и на степену који не исцрпљује њихове регенеративне способности или доводи до смањења природних ресурса и биолошке разноликости, и стога одржава њихов урођени потенцијал за задовољење захтјева и потреба садашњих и будућих генерација;
- “оштећење природе” - оштећење природе или њених компоненти у облику било које промјене или загађивање природе или коришћење природе до степена када не постоји могућност обнове оштећене природе, и враћања у природно или првобитно стање (квалитет), што има негативан утицај на флору и фауну;
- “очување стања природних станишта” - укупан збир активности које имају утицај на природно станиште и његове типичне врсте и могу утицати на његову дугорочну дистрибуцију, структуру и функцију као и на дугорочни опстанак његове врсте унутар територије Републике Српске.

Очување стања природног станишта ће се сматрати “прихватљивим” када:

- његов природни обим и подручје које покрива унутар тог обима је стабилно или се повећава, и
- када постоје специфичне структуре и функције које су неопходне за дугорочно одржавање и вјероватно ће наставити постојати у блиској будућности, и када је очување стања типичних врста повољно (погледати “очување стања врста”);
- “приближно-природни услови” - услови станишта, пејзажа (и њихових компоненти) или њихових заједница на чији развитак значајно утиче човјек (стварање услова који су слични природним), тако да се у њима углавном дешавају процеси саморегулације и они нису способни да преживе без директног људског посредовања;
- “пејзаж” - ограничено подручје Земљине површине које садржи одређене структуре и карактеристике, специфичне дивље врсте и природне системе заједно са специфичним карактеристикама културног наслеђа, гдје заједно егзистирају и узајамно дјелују силе природе и елементи вјештачке животне средине;
- “природни услови” - услови станишта, пејзажа и заједница на чији развој човјек нема никаквог или има незнатан утицај (са изузетком реконструкције) и као посљедица тога, у њима се углавном дешавају процеси саморегулације.
- “природни систем” или “екосистем” (еколошки систем) - природна јединица живих организама која се динамично мијења и заједнице тих организама и абиотичка животна средина;
- “природни ресурси” - компоненте природе или одређени саставни дијелови настали из тога који се могу користити за задовољење потреба друштва, са изузетком вјештачке животне средине;
- “природно подручје” - било које подручје са карактеристикама приближно-природних услова;

- “подручје осјетљиве животне средине” - свако претјерано култивисано подручје гдје се примјењују природно- прихватљиве методе култивисања и која су погодна да буду проглашена заштићеним у складу са овим законом; -
- “станиште” или “природно станиште” - копнено или водено подручје које се разликује по географским, абиотичким и биотичким карактеристикама, без обзира да ли је у потпуности природно или приближно-природно, које садржи одговарајуће услове за живот одређеног организма, његове популације или заједнице организама унутар природног система гдје постоје сви еколошки услови неопходни за њихов развој, опстанак и размножавање;
- “стање очувања врста” - укупан збир активности које имају утицај на врсте и могу утицати на њихову дугорочну дистрибуцију и изумирање популације унутар територије Републике Српске.

Очување стања ће се сматрати “прихватљивим” када:

- подаци о расту популације врсте показују да се одржавају саме на дугорочној основи која је одржива компонента природних станишта, и
- природни обим врста није ни смањен нити ће вјероватно бити смањен у блиској будућности, и
- постоји, и вјероватно ће постојати, довољно велико станиште које ће одржавати његову популацију на дугорочној основи;
- “управљање заштитом природе” - свака активност која има за циљ истраживање, вођење регистара, регулацију, очување, чување, одржавање, излагање или санацију заштићених пејзажа, врста, минерала или подручја;
- “фактори природе” - супстанце, дјелатности и мјере, уговори о управљању природом или заштитом, политике, законски прописи, планови и програми, који имају утицај или ће вјероватно имати утицај на елементе природе унутар важења овог закона и профитабилне и друге економске анализе и претпоставке које се користе током процеса доношења одлука.

III - ОСНОВНА НАЧЕЛА

Начело сарадње

Члан 7.

Сва правна или физичка лица као и друге организације дужне су штитити природу, при чему су дужни да међусобно сарађују у спречавању дјелатности које могу угрозити или оштетити природу, ублажавају сваку такву штету, елеминишу посљедице такве штете и обнављају оштећену природу и доводе је у стање у којем је била прије појаве штете.

Начело одрживости

Члан 8.

Експлоатација дивљих врста, минерала и подручја са природним или приближно-природним карактеристикама може се вршити само до степена на којем се њихова билошка разноликост, исправно функционисање основних природних система и процеса у тим системима може одржавати.

Интервенције

Члан 9.

Интереси очувања природе ће бити узети у обзир током утврђивања стратегије економског развоја, просторног планирања и примјене мјера које спроводе органи власти. У случају појаве штете или оштећења природе, приоритет ће бити отклањање такве штете или оштећења на извору.

Начело загађивач плаћа

Члан 10.

Загађивачи и корисници су дужни платити трошкове, порезе, таксе и друго за загађивање или коришћење природе или природних ресурса (или других компоненти), за извођење било којих активности ако оне проузрокују или ће вјероватно проузроковати штету по природу.

Начело образовања и обуке

Члан 11.

Подизање свијести о примјени закона и других прописа о заштити природе се постиже путем образовања и обуке јавности.

Начело превенције

Члан 12.

Код активности које могу имати значајан утицај на природу или представљају велику опасност или непоправљиву штету, недостатак научне сигурности неће се користити као разлог за одлагање економских мјера да би се спријечила штета по природу.

Начело предострожности

Члан 13.

Органи управе, јавност и привредни субјекти дужни су обратити посебну пажњу на:

- одрживи развој док спроводе дјелатности као што су економско коришћење обновљивих и необновљивих ресурса,
- спречавање штете и опасности по здравље људи,
- смањење штете, опасности и оптерећења природе.

IV - ИНФОРМАТИВНИ СИСТЕМ И СВИЈЕСТ ЈАВНОСТИ

Члан 14.

Подзаконским актом прописаће се успостављање и управљање информативним системом за заштиту природе и вршење мониторинга (у даљем тексту: информативни систем). Подзаконским актом из става 1. овог члана прописаће се питања праћења, прикупљања, регистровања и анализирања података, чињеница и других релевантних информација о стању и коришћењу природе и мјерама предузетим од стране органа управе, предузећа и других организација. Извјештај о стању природе министар за урбанизам, стамбено-комуналне дјелатности, грађевинарство и екологију (у даљем тексту: министар надлежан за заштиту животне средине), једном годишње доставља Влади Републике Српске. Информативни систем и праћење утичу на кадровско јачање и учешће јавности у спровођењу овог закона.

V - ПЛАНИРАЊЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Стратегија заштите природе Републике Српске-елементи

Члан 15.

Стратегија заштите природе Републике Српске одређује задатке и политику заштите природе и биолошке разноликости, обезбјеђује надзор и заштиту других дијелова природног наслеђа. Стратегија из става 1. овог члана садржи посебно:

1. општи опис природних подручја у земљи и дјелатности које су важне за заштиту и очувања биолошке разноликости;
2. опште захтјеве као и ресорне и међуресорне задатке за заштиту и очување природних подручја, пејзажа и других вриједности (врста, станишта, минерала, фосила);
3. дугорочне и средњорочне задатке заштите и очувања заштићених врста, минерала и подручја и одређивање нових заштићених подручја;
4. дугорочне и средњорочне задатке за успостављање и одржавања еколошке мреже и еколошких (зелених) коридора;
5. дугорочне и средњорочне задатке одржавања подручја осјетљиве животне средине (ЕСА) и система;
6. систем услова и принципа најважнијих мјера из тачке 1-5 овог става;
7. дугорочне и средњорочне програме за истраживања, развој, образовне и демонстративне задатке и популаризацију заштите природе и очувања;
8. планиране изворе финансирања;
9. принципе за успостављање и функционисање система за посматрање, прикупљање података, регистрацију и процјену пејзажа, врста, минерала и подручја са природним или приближно-природним карактеристикама.

Стратегија мора бити у сагласности са међуентитетским програмом заштите животне средине, односно бити њен саставни дио. Општине доносе план заштите природе, чији садржај мора бити у складу са ставом

2. тачке 1 до 7. овог члана и са стратегијом о заштити природе. Овај план заштите природе се подноси министру надлежном за заштиту животне средине.

Члан 16.

Стратегију заштите природе на период од шест година доноси Народна скупштина Републике Српске, на приједлог Владе Републике Српске. Влада Републике Српске доноси План имплементације Стратегије заштите природе.

VI - НАДЛЕЖНОСТ

Члан 17.

Послове у области заштите природе из надлежности органа Републике Српске врши Министарство за урбанизам, стамбено-комуналне дјелатности, грађевинарство и екологију (у даљем тексту: министарство надлежно за заштиту животне средине).

Члан 18.

Послове у области заштите природе из надлежности јединица локалне самоуправе врше органи управе надлежни за заштиту животне средине. Органи јединице локалне самоуправе су надлежни да:

- достављају препоруке за одређивање заштићених подручја;
- учествују у припреми и имплементацији Стратегије заштите природе.

Надлежности у области заштите природе на међуентитетском нивоу

Члан 19.

Народна скупштина Републике Српске може овластити међуентитетско тијело за заштиту животне средине да обавља слиједеће послове у области заштите природе:

- савјетовање надлежних министарстава,
- израда Црвене књиге за Босну и Херцеговину,
- утврђивање смјерница за увођење нових врста у Босну и Херцеговину,
- израду Стратегије заштите природе у Босни и Херцеговини,
- израду смјерница за координацију и сарадњу прекогранич них заштићених подручја.

VII - ОПШТЕ МЈЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Заштита пејзажа

Члан 20.

Заштита пејзажа има за циљ заштиту и унапређење:

- карактеристика природног система и његових угрожених, осјетљивих или ријетких врста,

- карактеристика угроженог пејзажа,
- рекреационих вриједности пејзажа.

Министар надлежан за заштиту животне средине ће подзаконским актом прописати начин и услове заштите пејзажа ван заштићених подручја, начин израде, врсте планова и пројеката за заштиту пејзажа. Подзаконским актом из става 2. овог члана прописаће се:

- поступак за добијање дозволе за дјелатности на подручју пејзажа,
- садржај и облик извјештаја који подноси носилац израде плана или пројекта надлежном органу о мјерама које је предузео у циљу спречавања негативних утицаја на пејзаж,
- активности које су забрањене у заштићеном подручју.

Дозвола ће се издати ако план или пројекат нема негативан утицај на:

- карактеристике природног система и његове заштићене или угрожене врсте, или
- карактеристике пејзажа.

Негативан утицај из става 4. алинеја 1, постоји уколико план или пројекат могу проузроковати:

- да значајан број угрожених, осјетљивих или ријетких врста биљака и животиња буде истријебљен;
- да станишта угрожених, осјетљивих или ријетких врста биљака и животиња буду изложена негативним утицајима или уништена, или
- да се може очекивати значајан поремећај у односима и међусобном дјеловању између животињских и биљних врста и њихових биотичких и абиотичких фактора природе (геолошки, климатски, земљиште, површинске и подземне воде, вегетација, итд.) у екосистему или његовим дијеловима.

Негативан утицај из става 5. алинеја 2, постоји ако план или пројекат проузрокује:

- да велики број природних елемената пејзажа, као што је жива ограда, појединачно дрвеће, скупине дрвећа итд., буде значајно смањен,
- да природне површине као што су ријеке, терасе, долине, брда, природне или приближно природне ријеке буду значајно смањене, или
- да обале ријека, ритови, језера и њихов биљни и животињски свијет кроз грађење и сличне мјере, буду подложни негативном утицају.

Изузетно, план или пројекат који се сматра забрањеним на основу ст. 3, 4. и 5. овог члана може бити одобрен у случају да постоји значајнији јавни интерес. Подзаконским актом наведеним у ставу 2 овог члана прописује се који јавни интереси имају већи значај од значаја заштите природе.

Заштита дивљих животиња и биљака

Члан 21.

Одредбе овог закона примјењују се на сваку поједину врсту дивљих животиња и биљака, у свакој фази развоја, у сваком облику и стању, осим изузетака прописаних подзаконским актом. Забрањено је намјерно уништавање или оштећивање, злоупотребљавање или претјерано

искоришћавање незаштићених дивљих биљних врста, осим изузетака наведених у ставу 1. овог члана. Забрањено је узнемиравање, прогањање или убијање незаштићених дивљих животиња, премјештање, оштећивање или уништавање њихових пребивалишта (гнијезда или легла) и узнемиравање, уништавање или мијењање њихових станишта, уколико за то не постоје посебни разлози. Дивље врсте које нису обухваћене ставовима 1. - 3. су заштићене према Црвеној књизи.

Црвена књига

Члан 22.

Министар надлежан за заштиту животне средине доноси подзаконски акт којим се утврђује Црвена књига, њен садржај и рок важења. Очување врста из Црвене књиге врши се проглашавањем заштићених подручја и њиховим управљањем те њиховим укључивањем у “Заштићена подручја у Европи”. Министар надлежан за послове заштите животне средине дужан је информисати јавност о разлозима укључења сваке врсте или станишта у Црвену књигу и мјерама које се примењују и које ће се примјењивати ради побољшања стања врста и станишта из Црвене књиге.

Заштита станишта

Члан 23.

Овим законом уређује се очување биолошке разноликости кроз заштиту и очување природних станишта и дивљих биљних и животињских врста, те предузимање економских, друштвених и културних мјера ради одржавања или обнављања природних станишта, дивљих биљних и животињских врста. Очување природних станишта из Црвене књиге, врши се проглашавањем и управљањем заштићеним подручјима и укључивањем у “Заштићена подручја у Европи”.

VIII - ПОСЕБНЕ МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Заштићена подручја

Члан 24.

Заштићено подручје је дио копна одређено ради заштите и одржавања биолошке разноликости, природних и културних ресурса. Заштићена подручја су:

- природна заштићена подручја установљена у научне сврхе или ради заштите дивљине;
- национални паркови установљени у сврху заштите екосистема и рекреације;
- споменици природе установљени у сврху очувања специфичних природних карактеристика;
- заштићени пејзажи установљени у сврху очувања копнених пејзажа, приобалних подручја и рекреације.

Природно заштићена подручја

Члан 25.

Природно заштићено подручје је:

- подручје копно са изузетним или репрезентативним екосистемима, геолошким или физиолошким карактеристикама и врстама, а користе се прије свега у научне сврхе и мониторинг животне средине,
- неизмијењено или незнантно измијењено подручје копно велике површине које је задржало своје природне карактеристике и утицај, без сталног или значајног станишта, установљено ради очувања природних услова,
- подручје копно изложено активној интервенцији ради управљања с циљем осигурања одржавања станишта и испуњења захтјева специфичних врста.

Члан 26.

Циљеви управљања природно заштићеним подручјима су:

- очување и намјерно или случајно узнемиравање станишта, екосистема и врста,
- одржавање генетичких ресурса у динамичном стању и стању развоја,
- одржавање утврђених еколошких процеса, очување структуралних карактеристика пејзажа или стијена,
- обезбјеђивање узорак из природне животне средине у научне сврхе, обезбјеђивање мониторинга животне средине и едукације, укључујући и подручја која немају приступ,
- свођење узнемиравања на минимум путем пажљивог планирања и вршења истраживања и других одобрених активности,
- ограничење приступа јавности,
- обезбјеђивање садашњим и будућим генерацијама очување природних вриједности и квалитета животне средине у дужем периоду,
- одржавање основних природних атрибута и квалитета животне средине у дужем периоду,
- обезбјеђивање приступа јавности и одржање квалитета дивљине у датом подручју,
- очување и одржавање услова станишта неопходних за заштиту значајних врста, група врста, биотичких заједница или физичких карактеристика животне средине, тамо гдје је потребна одређена људска интервенција за оптимално управљање,
- омогућавање извођења научних истраживања и мониторинга животне средине као примарних активности заједно са одрживим управљањем ресурсима,
- одређивање подручја ради образовања јавности и разумијевања карактеристика станишта и управљања дивљим биљним и животињским свијетом,
- елиминисање и спречавање експлоатације у заштићеним областима или посјета које могу узроковати промјене и оштећења природе,

- омогућавање користи становништву које живи у заштићеном подручју а које су у складу са другим циљевима управљања.

Национални парк

Члан 27.

Национални парк је природно подручје копно проглашено ради:

- а) заштите еколошког интегритета једног или више екосистема за садашње и будуће генерације;
- б) искључивања експлоатације или посјета које могу узроковати промјене и оштећења природе;
- в) обезбјеђења основа за духовне, научне, образовне, рекреационе и посјетилачке сврхе које морају бити у складу са начелима заштите животне средине.

Члан 28.

Циљеви управљања у националном парку су:

- заштита природних подручја од изузетне вриједности, републичког и међународног значаја за духовне, научне, образовне, рекреационе или туристичке сврхе,
- очување изворног стања репрезентативних примјера физиографских подручја, биотичких заједница, генетичких ресурса и врста, - осигурање еколошке стабилности и разноликости,
- обезбјеђење коришћења у инспиративне, образовне, културне и рекреационе сврхе на начин који ће одржати природно или приближно природно стање подручја,
- искључивање експлоатације или посјета које могу проузроковати промјене и оштећења природе,
- одржавање еколошких, геоморфолошких и естетских карактеристика због којих је подручје проглашено заштићеним.

Споменик природе

Члан 29.

Споменик природе је подручје са једном или више специфичних природних/културних карактеристика од изузетне или јединствене вриједности због своје ријеткости, природних, репрезентативних или естетских особина или културне важности.

Члан 30.

Циљеви управљања споменицима природе су:

- заштита и очување трајних природних карактеристика од изузетне важности, јединственог или значајног квалитета, и духовне вриједности у складу са одређеним циљевима,
- пружање могућности за научна истраживања, образовање, интерпретацију и процјену од стране јавности,
- отклањање и спречавање експлоатације или посјета које могу довести до промјене и оштећења природе,

- омогућавање користи становништву које живи на том подручју а која је у складу са циљевима управљања.

Заштићени пејзаж

Члан 31.

Пејзаж је подручје копно настало међусобним дјеловањем природе и човјека са изузетним естетским, еколошким или културним вриједностима и често са великом биолошком разноликошћу.

Члан 32.

Циљеви управљања заштићеним пејзажом су:

- одржавање усклађености међусобног дјеловања природе и културе путем заштите копненог и/или приобалног пејзажа и традиционалног коришћења земљишта, грађења, те друштвених и културних манифестација;
- извођење економских активности у складу са природом и очувањем културног система заједница;
- одржавање разноликости пејзажа и станишта, сродних врста и екосистема;
- елиминисање и спречавање коришћења земљишта и активности које нису у складу са циљевима управљања;
- омогућавање рекреације и туризма које одговара категорији подручја;
- подстицање научних и образовних активности за добробит становништва за дужи временски период, учешће јавности у заштити животне средине тог подручја;
- омогућавање корисних ефеката кроз обезбјеђење природних производа (као што су производи шумарства и рибарства) и услуга (као што су чиста вода или приходи од одрживог туризма) за локалну заједницу.

Одређивање и проглашење подручја заштићеним, укључујући тампон зоне

Члан 33.

Приједлог за проглашавање заштићеним природно заштићеног подручја и националног парка, даје министарство надлежно за заштиту животне средине. Приједлог за проглашавање заштићеним пејзажа и споменика природе даје министарство надлежно за заштиту животне средине. Министарство надлежно за заштиту животне средине из ст. 1. и 2. овог члана дужно је обавијестити власника, односно корисника дијела природе о покретању поступка за одређивање заштићеног подручја у року од годину дана од дана давања приједлога за проглашење заштићеним природног подручја. Обавјештење мора да садржи границе подручја и тачан опис постојећег стања природног подручја. У периоду од уручења обавјештења до проглашења подручја заштићеним, односно обуставе поступка одређивања, стање природног подручја не смије бити погоршано. Природно заштићена подручја и национални парк

проглашава Народна скупштина Републике Српске законом. Споменик природе и заштићене пејзаже проглашава Влада Републике Српске, подзаконским актом. Министар надлежан за заштиту животне средине може донијети подзаконски акт којим се за конкретан случај одређује прелазна зона ради елиминисања или ублажавања ефеката који неповољно утичу на услове или функционисање заштићених природних подручја.

Члан 34.

Заштићена подручја, прелазна подручја и њихов статус уписују се у:

- катастар некретнина којег води Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове;
- регистар заштићених подручја којег води министарство надлежно за заштиту животне средине;
- међуентитетски информативни систем о природи којег води надлежно међуентитетско тијело.

Министар надлежан за заштиту животне средине прописује садржај и начин вођења регистра.

Управљање заштићеним подручјем

Члан 35.

Законом о проглашењу заштићеног подручја се поред циљева управљања утврђују и посебне мјере заштите природе и технике које се морају примјењивати у заштићеном подручју у складу са Стратегијом о заштити природе. Након доношења закона о проглашењу подручја заштићеним доноси се посебан план управљања за сваки национални парк, заштићено природно подручје, подручје заштићеног пејзажа и за споменике природе. Посебне планове управљања доноси Влада Републике Српске за одређене временске периоде. Министар надлежан за заштиту животне средине доноси подзаконски акт о припреми, садржају, утврђивању неопходних мјера и надлежном органу за спровођење или контролу посебних мјера управљања.

Дјелатности и њихова дејства на заштићеном подручју

Члан 36.

Закон о проглашењу заштићеног подручја садржи забране и ограничења ради испуњавања циљева управљања. Министар надлежан за заштиту животне средине може одобрити изузетке од забрана и ограничења из става 1. овог члана ако то не би имало негативан утицај на циљеве управљања.

Заштићена европска подручја

Члан 37.

Посебним прописом Влада Републике Српске одређује подручја очувања природних станишта и станишта врста за европски програм НАТУРА

2000 с циљем укључивања одређених подручја у међународну еколошку мрежу. Подручја која могу бити одређена за програм из става 1. овог члана су национални паркови, природно заштићена подручја, пејзажи или споменици природе, ако се у њима налазе “врсте природних станишта од интереса за заједницу” и/или “врсте од интереса за заједницу” према међународним критеријумима. Пропис из става 1. овог члана мора садржавати циљеве очувања подручја и неопходне мјере заштите. На планове и пројекте израђене након проглашења подручја заштићеним као “Заштићено подручје у Европи” примјењују се ст. 5. и 6. овог члана уколико посебним прописима није другачије прописано. Сваки план или пројекат који може имати значајан утицај на подручје, иако није директно везан за подручје подложен је процјени утицаја на подручје у погледу циљева очувања (врсте и станишта од интереса за заједницу). Министар надлежан за заштиту животне средине одобрава план или пројекат тек након што се на сигуран начин утврди да неће имати негативан утицај на одређено подручје, и ако је то потребно, након што је добио мишљење јавности. Изузетно од става 5. овог члана, план или пројекат ће се спровести ако то захтијевају интереси јавности.

IX - ЗАШТИТА ДИВЉИХ ВРСТА

Заштићене биљке и гљиве

Члан 38.

Биљке и гљиве наведене у Црвеној књизи забрањено је:

- намјерно брати, скупљати, резати, водити коријење или оштећивати такве биљке у њиховом природном обиму који се налази у дивљини;
- чувати, транспортовати, продавати или размјењивати такве врсте које се налазе у дивљини, изузев оних које су прибављене прије ступања на снагу овог закона;

Забрана из става 1. овог члана односи на све фазе животног циклуса биљака.

Заштићене животиње

Члан 39.

Животињске врсте укључујући и птице наведене у Црвеној књизи забрањено је:

- намјерно држати или убијати заштићене животиње које се налазе у дивљини;
- намјерно узнемиравати, посебно током узгајања, зимског сна и миграције;
- намјерно оштећивати или уклањати гнијезда;
- оштећивати или уништавати легла и пребивалишта;
- чувати, транспортовати, продавати или размјењивати врсте из дивљине, изузев оних које су прибављене прије ступања на снагу овог закона;
- користити радње које могу проузроковати нестанак или узнемиравање популација таквих врста.

Подзаконским актом утврдиће се систем праћења намјерног држања и убијања заштићених животиња као и предузимања нових мјера истраживања или очувања ради онемогућавања да намјерно хватање или убијање има значајан негативан утицај на врсте. Забрана из става 1. алинеја 1, 2. и 5. овог члана односи се на све фазе животног циклуса животиња.

Изузеци

Члан 40.

Изузетно, примјена одредби из члана 36. став 2, члана 38. став 1. и члана 42. став 1. може се ограничити посебним прописом који доноси министар надлежан за заштиту животне средине, под условом да ови изузеци немају штетне посљедице на одржање популације врста с циљем:

- заштите дивљих биљних и животињских врста и очувања природних станишта;
- спречавања великих штета по пољопривредне културе, стоку, шуме, рибарство и воде;
- спречавања великих штета;
- заштите интереса здравља и безбједности људи;
- других императивних разлога интереса јавности, укључујући друштвене или привредне интересе као и погодности које су од примарне важности за животну средину;
- научних и образовних потреба, поновног увођења врста у сврху узгајања, укључујући вјештачко размножавање биљака;
- одобрења, под строгим условима, на селективној основи, и у ограниченом степену, за узимања или чувања одређених врста у ограниченим броју.

Став 1. алинеја 3. и 5. овог члана не примјењује се на птице. Подзаконским актом којег доноси министар надлежан за заштиту животне средине, утврђују се врсте дивљих животиња које се могу ловити, пецати и ловно вријеме, број и начине лова.

Уношење нових или несталих врста

Члан 41.

Забрањено је намјерно уношење (интродукција) нових биљних и животињских врста које не потичу са територије Републике Српске. Изузетно, министарство надлежно за заштиту животне средине, посебним прописом утврђује другачије уколико то није штетно за природна станишта унутар њиховог природног обима или за дивље биљне и животињске врсте. Поновно увођење (реинтродукција) несталих биљака и животиња у Републику Српску може се вршити само уз претходну сагласност министарства надлежног за заштиту животне средине и прибављено мишљење министарства надлежног за пољоприврду и шумарство.

Х - ЗАШТИТА МИНЕРАЛА И ФОСИЛА

Члан 42.

О проналажењу минерала и фосила који су од посебног значаја због своје величине, ријеткости, састава или других обиљежја мора се обавијестити министарство надлежно за заштиту животне средине. У случају из става 1 овог члана проналазач је дужан понудити продају прво министарству надлежном за заштиту животне средине.

XI - НАДЗОР

Члан 43.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донесених на основу њега врши министарство надлежно за заштиту животне средине. Послове инспекцијског надзора врши инспектор надлежан за заштиту животне средине.

XII - ФИНАНСИРАЊЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Финансирање заштите природе

Члан 44.

За извршавање задатака утврђених овим законом средства се обезбјеђују из:

- буџета Републике, и
- Фонда за заштиту животне средине.

Средства из става 1. алинеја 1. овог члана се користе за отклањање посљедица штете настале у природи када је штету учинило непознато лице, када се не зна узрок настајања штете и у случајевима када је неопходна хитна интервенција ради заштите природе. Средства из става 1. алинеја 2. овог члана користе се за заштиту природе и то за:

- остварење циљева и задатака прописаних овим законом;
- израду Стратегије и планова утврђених овим законом;
- смањење штете и опасности за природу;
- рекултивисање пејзажа;
- очување заштићених подручја и заштиту природе;
- подстицај и унапређење најефикаснијих метода заштите природе и управљања;
- побољшање јавне свијести у домену заштите природе и управљања;
- истраживања везано за заштиту природе.

Власништво и накнаде

Члан 45.

Власништво над земљиштем и некретнинама у заштићеним подручјима чији је власник Република Српска могу стицати правна или физичка лица у складу са посебним прописима. Власник заштићеног дијела природе дужан је дозволити приступ том дијелу подручја ради задовољења научних, едукативних, естетских и културних потреба друштва. Ове активности се спроводе у складу са условима утврђеним прописом којим се подручје проглашава заштићеним. Уколико је

употреба заштићеног подручја природе ограничена или забрањена, власник има право на накнаду због ограничења и забрана којима подлијеже. Износ накнаде мора бити сразмјеран умањеном приходу и утврђује се споразумно. У случају спора, износ накнаде утврђује суд. Трошкови накнаде се обезбеђују из буџета.

XIII - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46.

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

- погоршава постојеће стање након слања обавијести о покретању поступка за проглашење подручја заштићеним;
- прекрши забрану утврђену прописом о проглашењу подручја природе заштићеним без претходно прибављеног одобрења министра надлежног за заштиту животне средине;
- изводи план или пројекат супротно забрани коју је донио министар надлежан за заштиту животне средине у циљу заштите пејзажа;
- поступи супротно прописима који се односе на посебне мјере управљања за заштићена подручја (члан 35. ст. 1. и 2.);
- поступи супротно забранама и ограничењима утврђеним прописом о проглашењу заштићеног подручја без претходног одобрења министра надлежног за заштиту животне средине (члан 36. ст. 4. и 6.);
- изради план или пројекат који има значајан утицај на заштићена подручја у Европи без претходно прибављеног одобрења министра надлежног за заштиту животне средине (члан 37. ст. 4, 5. и 6.);
- врши забрањене радње супротно члану 21. ст. 1. и 2, члану 38. став 1. и члану 39. став 1. без претходно прибављеног одобрења министра надлежног за заштиту животне средине;
- уноси нове врсте без претходног одобрења министра надлежног за заштиту животне средине;
- поновно уноси нестале животиње без претходног одобрења министра надлежног за заштиту животне средине;
- не обавијести министарство надлежно за заштиту животне средине о проналаску минерала и фосила на начин прописан овим законом;
- не понуди продају минерала и фосила на начин прописан овим законом;
- не понуди продају некретнина унутар заштићеног подручја на начин прописан Законом;
- не обезбиједи приступ заштићеним подручјима сагласно одредбама овог закона. За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 500 - 1.000 КМ.

Новчаном казном у износу од 100 - 500 КМ казниће се за прекршај физичко лице које изврши радње из става 1. овог члана. Новчана казна се уплаћује у Фонд за заштиту животне средине.

XIV - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Прелазне одредбе**Члан 47.**

Планови управљања заштићеним подручјима као што су национални паркови донесени прије ступања на снагу овог закона примјењиваће се до истека периода за који су донесени, уколико нису у супротности са одредбама овог закона. Прописи донесени прије ступања на снагу овог закона остају на снази до доношења нових прописа у складу са овим законом.

Члан 48.

Пропис чл. 16. и 33. став 6. доноси Народна скупштина у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона. Пропис из члана 16. став 2, члана 35. став 2. и члана 37. став 1. доноси Влада Републике Српске у року од три године од дана ступања на снагу овог закона. Пропис из члана 14. став 3, члана 20. став 2, члана 22. став 1, члана 33. став 8, члана 35. став 3, члана 40. став 3. доноси министар надлежан за заштиту животне средине у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 49.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 01-624/02
25. јула 2002. године
Бања Лука

Предсједник Народне скупштине, Др Драган Калинић, с.р.